

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ
від 20.05.2024 р. № 2824/ІПК/99-00-24-03-03 ІПК

Щодо практичного застосування норм чинного законодавства

Державна податкова служба України, керуючись статтею 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), розглянула звернення щодо практичного застосування норм чинного законодавства та в межах компетенції повідомляє.

Платник податків просить надати індивідуальну податкову консультацію з питання:

Чи потрібно відшкодування судових витрат юридичною особою, у тому числі відшкодування судового збору, фізичній особі контрагенту вважати додатковим благом та оподатковувати податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах?

Статтею 129¹ Конституції України встановлено, що суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов'язковим до виконання.

Правові засади справляння судового збору, платників, об'єкти та розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору визначає Закон України від 08 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір», відповідно до статті 1 якого судовий збір – це збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених цим Законом. Судовий збір належить до складу судових витрат.

Крім того, згідно зі статтею 133 глави 8 «Судові витрати» Цивільного процесуального кодексу України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних із розглядом справи, до яких належать витрати:

- на професійну правничу допомогу;
- пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи;
- пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів;
- пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Водночас статтею 67 Конституції України передбачено, зокрема, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, відповідно до пункту 162.1 статті 162 якого платником податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні, податковий агент.

Об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід (підпункт 163.1.1 пункту 163.1 статті 163 Кодексу).

Статтею 165 Кодексу встановлено перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Відповідно до підпункту 1.7 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу звільняються від оподаткування військовим збором доходи, що згідно з розділом IV Кодексу та підрозділом 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу не включаються до загального оподатковуваного доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою), крім доходів, зазначених у пунктах 3 і 4 пункту 170.13¹ статті 170 Кодексу та пункті 14 підрозділу 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Водночас пунктом 164.2 статті 164 Кодексу визначено перелік доходів, що включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, зокрема дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених статтею 165 Кодексу) у вигляді суми грошового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що обов'язково відшкодовуються згідно із законом за рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з розділом IV Кодексу (підпункт «г» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 Кодексу).

Згідно з пунктом 167.1 статті 167 Кодексу ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пунктах 167.2 – 167.5 статті 167 Кодексу).

Також зазначений дохід є об'єктом оподаткування військовим збором (підпункт 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору становить 1,5 відсотка об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 Кодексу та підпунктом 1.4 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Податковий агент, визначення якого наведено у підпункті 14.1.180 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, що нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір із суми такого доходу за його рахунок використовуючи ставку податку, визначену в статті 167 Кодексу, та ставку військового збору, визначену в підпункті 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 168.1.1 пункту 168.1 статті 168 Кодексу).

Податковий агент прирівнюється до платників податку і має права та виконує обов'язки, встановлені Кодексом для платників податків (пункт 18.2 статті 18 Кодексу).

Отже, оскільки відшкодування за рішенням суду судових витрат (судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи) фізичній особі здійснюється юридичною особою,

то зазначений дохід включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу такого платника як додаткове благо та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

При цьому юридична особа є податковим агентом щодо нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб і військового збору з зазначених доходів, нарахованих на підставі рішення суду.

Відповідно до п.п. «б» п. 176.2 ст. 176 Кодексу особи, які відповідно до Кодексу мають статус податкових агентів, та платники єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування зобов'язані подавати у строки, встановлені Кодексом для податкового кварталу, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (з розбивкою по місяцях звітного кварталу), до контролюючого органу за основним місцем обліку. Такий податковий розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом, платником єдиного внеску протягом звітного періоду. Запровадження інших форм звітності із зазначених питань не допускається.

Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Розрахунок), затверджено наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4, зі змінами (далі – Порядок).

Порядок заповнення додатка 4ДФ «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого військового збору» (далі – додаток 4ДФ) визначено п. 4 розділу IV Порядку.

Так, графи 3а, 3, 4а, 4, 5а та 5 розділу I додатка 4ДФ до Розрахунку заповнюються відповідно до підпункту 2 пункту 4 розділу IV Порядку, а саме:

- у графі 3а «Сума нарахованого доходу» відображається (за звітний період місяць) дохід, який нарахований фізичній особі відповідно до ознаки доходу, наведених у розділі 1 «Довідник ознак доходів фізичних осіб» (додаток 2 до Порядку). У разі нарахування доходу його відображення у графі 3а є обов'язковим незалежно від того, виплачені такі доходи чи ні. Нарахований дохід відображається повністю, без вирахування податку на доходи фізичних осіб, страхових внесків до Накопичувального фонду, у випадках, передбачених законом, – обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, суми податкової соціальної пільги за її наявності та військового збору (у періоді його справляння);
- у графі 3 «Сума виплаченого доходу» відображається сума фактично виплаченого доходу платнику податку податковим агентом;
- у графі 4а «Сума нарахованого податку на доходи фізичних осіб» відображається сума податку, нарахованого та утриманого з доходу, нарахованого платнику податку згідно із законодавством за звітний період;
- у графі 4 «Сума перерахованого податку» відображається фактична сума перерахованого податку до бюджету у звітному періоді;

- у графі 5а «Сума нарахованого військового збору» відображається сума збору, нарахованого та утриманого з доходу, нарахованого платнику податку згідно із законодавством;
- у графі 5 «Сума перерахованого військового збору» відображається фактична сума перерахованого збору до бюджету.

Відображення показників у додатку 4ДФ здійснюється на підставі відповідних первинних документів та бухгалтерського обліку податкового агента за звітний податковий період.

Водночас наголошуємо, що будь-які висновки щодо оподаткування доходів фізичних осіб можуть надаватися за результатами перевірки умов, суттєвих обставин здійснення відповідних господарських операцій та всіх первинних документів, оформленням яких вони супроводжувались.

Згідно з пунктом 52.2 статті 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.